

DET KONGELIGE
NÆRINGS- OG FISKERIDEPARTEMENT

Barne- og likestillingsdepartementet
Postboks 8036 Dep
0030 OSLO

Deres ref
15/4335

Vår ref
16/2352-

Dato
15.06.16

Innspill til høring om konsekvenser ved eventuell gjennomføring av tilgjengelighetsdirektivet i norsk rett.

Det vises til høringsbrev datert 19.04.2016 og utsatt frist til 16.06.2016.

NFD har følgende kommentarer og innspill:

Direktivforslaget

Departementet vurderer det slik at unntakene slik de er formulert i Artikkel 12 vil kunne skape rettslig usikkerhet om hvilke økonomiske aktører som må følge direktivets bestemmelser. At kriteriene for unntak er upresist formulert kan også bidra til illojal konkurranse mellom seriøse og ikke seriøse tilbydere. Unntakene vil også kunne påvirke omfanget av de økonomiske og administrative konsekvenser av direktivet. BLD bes om å ta disse forhold i betraktning i den videre behandling av denne saken, for eksempel i en eventuell EØS-EFTA kommentar.

Passasjerskipsfart

Gjeldende rett for skipsfart

Direktivforslaget omfatter tjenesteytere innenfor transportsektoren, inkludert passasjertransport på skip. Direktivet stiller krav til visse produkter som brukes for levering

Postadresse
Postboks 8090 Dep
0032 Oslo
postmottak@nfd.dep.no

Besøksadresse
Grubbegata 1
www.nfd.dep.no

Telefon*
22 24 90 90
Org.nr.
912 660 680

Handelspolitisk avdeling

Saksbehandler
Tore Nyvold
Thomassen
22246716

av transporttjenesten, herunder krav til design, utforming og brukergrensesnitt til selvbetjeningsautomater, billettmaskiner og innsjekkingsautomater. Videre stilles det krav til utforming av nettsider, informasjonskanaler og mobilbaserte tjenester.

Norsk regelverk stiller allerede flere krav til skip som vedrører tilgjengelighet og universell utforming.

Lov av 24. juni 1994 nr. 39 om sjøfarten (sjøloven) implementerer Europaparlament- og rådsforordning (EU) nr. 1177/2010 om båtpassasjerrettigheter (båtpassasjerforordningen). Forordningen inneholder regler om ikke-diskriminerende tilgang til transport og rett til reiseinformasjon, og skal styrke tilgjengeligheten til sjøtransport for personer med nedsatt funksjonsevne. Stortingets lovvedtak om endringer i sjøloven er pr. dags dato ikke sanksjonert.

Flere forskrifter med hjemmel i lov 16. februar 2007 nr. 9 om skipssikkerhet (skipssikkerhetsloven) krever at passasjerskip skal være utrustet og tilrettelagt for personer med nedsatt funksjonsevne. Forskriftene implementerer MSC.1/Circ.735, som omhandler design og drift av passasjerskip for å imøtekomme eldre og bevegelseshemmede personers behov, og er fastsatt i samsvar med Europaparlaments- og rådsdirektiv 2009/45/EF av 6. mai 2009 om sikkerhetsregler og -standarder for passasjerskip.

I tillegg kommer lov av 21. juni 2013 nr. 61 om forbud mot diskriminering på grunn av nedsatt funksjonsevne (diskriminerings- og tilgjengelighetsloven) til anvendelse på norske skip, med visse unntak. Dette innebærer blant annet at norske skip i innenriks fart omfattes av det generelle kravet om universell utforming i § 13 og særlige krav til utforming av informasjons- og kommunikasjonsteknologi i § 14. Videre følger det av tilhørende forskrift om universell utforming av IKT-løsninger at nettløsninger og automater som retter seg mot allmennheten skal være universelt utformet.

Konsekvenser for skipsfartsnæringen ved gjennomføring av direktivet

De økonomiske og administrative konsekvensene for skipsfartsnæringen vil bero på i hvilket omfang direktivet stiller nye og skjerpede krav til tilgjengelighet enn det som allerede er fastsatt for norske skip. Som det følger av redegjørelsen over, stiller allerede europeisk og norsk skipsfartslovgivning krav til tilgjengelighet og universell utforming om bord på norske skip.

Direktivet stiller imidlertid videre krav til tilgjengelighet enn det som allerede følger av norsk skipsfartslovgivning. Direktivet har også et videre anvendelsesområde enn gjeldende skipsfartslovgivning. Departementet forstår direktivforslaget dit hen, at tilgjengelighetskravene knytter seg til visse produkter som brukes for levering av persontransporttjenesten uavhengig av om produktet er om bord på et skip eller ikke.

Konsekvensene vil således bero på direktivforslaget stiller andre krav til tilgjengelighet enn det som allerede følger av den øvrige lovgivningen i Norge, herunder diskriminerings- og tilgjengelighetsloven med tilhørende forskrift. Departementets vurdering er at kravene i

direktivet anses for å være tilstrekkelig dekket for norske skip i innenriks fart av diskriminerings- og tilgjengelighetsloven med tilhørende forskrift om IKT. Departementet kan derfor ikke se at gjennomføringen vil medføre vesentlige økonomiske og administrative konsekvenser for denne delen av skipsfartsnæringen.

Det er imidlertid verdt å bemerke at lovens kapittel om universell utforming ikke gjelder på norske skip i utenriksfart. Ettersom direktivforslaget regulerer andre krav til tilgjengelighet enn det som allerede er fastsatt i skipsfartslovgivningen, er den umiddelbare vurderingen at direktivet kan påføre tjenesteytere med skip i utenriksfart økonomiske konsekvenser.

Det understrekes at lovgivning som omhandler forhold utenfor skip, ikke faller inn under Nærings- og fiskeridepartementets ansvarsområde. Vurderinger tilknyttet havner, terminaler etc. overlates ansvarlige departementer.

De økonomiske og administrative konsekvensene for skipsfartsnæringen vil bero på i hvor stor grad transporttjenestenettene og selvbetjeningsterminalene etc. allerede er tilpasset personer med funksjonsnedsettelse, og i hvor stor grad de oppfyller gjeldende krav til universell utforming.

Det følger av artikkel 3(10) at medlemsland kan bestemme at tilgjengelighetskravene også skal omfatte det fysiske miljøet som brukes av passasjerene i forbindelse med transporten. Det norske regelverket anses imidlertid for å være tilstrekkelig dekkende på dette området for norske skip, og departementet ser derfor ikke behov for å regulere de fysiske forholdene ytterligere.

Rettslige konsekvenser

Sjøfartsdirektoratet har vurdert direktivforslaget, og mener direktivet må gjennomføres i et annet norsk regelverk enn skipssikkerhetsloven. Det vises til at forslaget i liten grad faller inn under direktoratets myndighetsområde, som i første rekke gjelder tekniske og operasjonelle krav til skip, forankret i skipssikkerhetsloven. Dersom direktivforslaget skal gjennomføres i norsk rett, mener Sjøfartsdirektoratet det er naturlig at reglene samles i et eget regelsett utenfor de etablerte lover og forskrifter.

Departementet støtter Sjøfartsdirektoratets innspill. Det følger av direktivforslaget at tilgjengelighetskravene vil gjelde for hele transportsektoren (fly-, buss-, tog- og sjøgående transport), og at kravene er utformet felles for disse. Det vurderes derfor som mest hensiktsmessig å gjennomføre direktivet i felleslovgivningen for transportsektorene. Det vil være lite naturlig å regulere krav til selvbetjeningsterminaler, nettsider etc. i skipssikkerhetsloven med tilhørende forskrifter, da disse primært skal ivareta sjøsikkerhet og omhandler skip direkte.

Offentlige anskaffelser

Det foreslåtte tilgjengelighetsdirektivet angir at det skal stilles krav til universell utforming ved offentlige anskaffelser. Kravet gjelder såfremt det ikke er uforholdsmessig byrdefullt å stille et slikt krav i den respektive anskaffelsen. Direktivet er foreslått å gjelde for anskaffelser

etter direktiv 2014/24/EU ("anskaffelsesdirektivet"), direktiv 2014/25/EU ("forsyningsdirektivet") og direktiv 2014/23/EU ("konsesjonskontraktsdirektivet").

De nye forskriftene om offentlige anskaffelser, anskaffelsesforskriften, forsyningsforskriften og konsesjonskontraktsforskriften, antas å tre i kraft i løpet av høsten 2016. Anskaffelsesforskriften og forsyningsforskriften inneholder regler som angir at oppdragsgiverne ved anskaffelsen skal ta hensyn til universell utforming med mindre unntak kan begrunnes særskilt. Konsesjonskontraktsforskriften inneholder ikke en tilsvarende bestemmelse.

Anvendelse på konsesjonskontrakter

Forslaget til nytt direktiv inneholder en referanse til 2014/23/EU ("konsesjonskontraktsdirektivet") i artikkel 1 tredje ledd bokstav (a). Det er inntatt bestemmelser om universell utforming i både anskaffelsesdirektivet og forsyningsdirektivet. Likelydende bestemmelser er ikke inntatt i den nåværende ordlyden til konsesjonskontraktsdirektivet. Det understrekes i denne sammenhengen at anvendelsesområdet for det foreslåtte tilgjengelighetsdirektivet er å "define and give content to the – already existing, but undefined – obligations of accessibility laid down by EU law, such as in the area of Public Procurement".

Da krav om tilgjengelighet ikke allerede følger av konsesjonskontraktsdirektivet, er det således vanskelig å se at konsesjonskontrakter faller inn under det foreslåtte tilgjengelighetsdirektivets anvendelsesområde. Departementet foreslår derfor at konsesjonskontrakter unntas fra det foreslåtte direktivet.

Forholdsmessighetsvurderingen

Kvar om tilgjengelighet skal, ifølge det foreslåtte direktivet, bero på en forholdsmessighetsvurdering. Det følger av direktives artikkel 22 tredje ledd at vurderingen av om krav til tilgjengelighet medfører en uforholdsmessig byrde skal utføres av den respektive oppdragsgiver. Etter departementets oppfatning bør det klargjøres at vurderingen faller inn under oppdragsgivers innkjøpsfaglig skjønn. En slik klargjøring vil være i tråd med forutberegnelighetshensynet og gi oppdragsgiver veiledning på hvilke rettsregler som gjelder for rettslig overprøving av forholdsmessighetsvurderingen.

Meddelelsesplikten

Det foreslåtte tilgjengelighetsdirektivet inneholder en plikt til at oppdragsgiver ved bruk av unntakene i artikkel 22 første, andre og tredje ledd skal meddele dette til Kommisjonen. Meddelelsen skal inneholde begrunnelsen for forholdsmessighetsvurderingen som nevnt i artikkel 22 andre ledd. I lys av de underliggende kravene til gjennomsiktighet og etterprøvbarhet, er det viktig å understreke at forholdsmessighetsvurderingen må gjøres tilgjengelig både for Kommisjonen og offentligheten for øvrig.

Departementet ønsker likevel å påpeke at anvendelsesområdet for offentlige anskaffelser er omfattende og innføringen av meddelelsesplikten stemmer dårlig overens med EUs initiativ om å forenkle og redusere de administrative byrdene som følger av anskaffelsesdirektivene.

Bestemmelsen bør derfor endres slik at det heller innføres en plikt til å angi forholdsmessighetsvurderingen i anskaffelsesprotokollen. En slik endring vil ivareta hensynet til gjennomsiktighet og etterprøvarhet, samtidig som den er i tråd med de allerede innarbeidede prosedyrene i anskaffelsesprosessen.

Håndhevelse

Håndhevelseskapitlet i det foreslåtte tilgjengelighetsdirektivet er gjort gjeldende for offentlige anskaffelser. Det understrekes at anskaffelsesdirektivet og forsyningsdirektivet alt har inkorporert håndhevelsesbestemmelser, gjennom referansene til direktiv 2007/66/EC med endringer til direktivene 89/665/EEC og 92/13/EEC ("håndhevelsesdirektivet").

Den foreslåtte håndhevelsesbestemmelsen i tilgjengelighetsdirektivet synes å utvide kretsen av klageberettigede i forhold til det gjeldende håndhevelsesdirektivet. Dette er dermed egnet til å skape rettslig uklarhet og motstrid mellom regelverkene.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Av den nye anskaffelsesforskriften og forsyningsforskriften følger det allerede et krav om at universell utforming skal tas hensyn til. Konkretiseringen av denne bestemmelsen synes derfor ikke å medføre vesentlige økonomiske og administrative konsekvenser for forvaltningen. Dette utgangspunktet beror likevel på om kravene til universell utforming etter tilgjengelighetsdirektivet er i tråd med det som følger av den øvrige lovgivningen for kontrakter innen anskaffelsesfeltet.

De økonomiske og administrative konsekvensene av det foreslåtte tilgjengelighetsdirektivet vil også bero på hvilke retningslinjer som fastsettes for utøvelsen av det innkjøpsfaglige skjønnet. Samtidig synes det klart at forslaget slik det står i dag utvider virkeområdet for krav til tilgjengelighet til også å gjelde for anskaffelser etter konsesjonskontraktsforskriften.

Det vil samtidig ha konsekvenser for forvaltningen hvis bestemmelsen om meddelelsesplikt vedtas slik som foreslått i direktivet. Dette vil påføre forvaltningen nye administrative oppgaver.

I tillegg kan direktivet, slik det er foreslått, være egnet til å skape usikkerhet knyttet til forvaltningens skjønnsutøvelse i forbindelse med forholdsmessighetsvurderingen. Dette gjelder særlig når forholdsmessighetsvurderingen ses i sammenheng med håndhevelsesbestemmelsen.

Rettslige konsekvenser

Det anbefales at tilgjengelighetsdirektivet gjennomføres i anskaffelsesforskriften og forsyningsforskriften. Dersom det foreslåtte tilgjengelighetsdirektivet vedtas uten endringer anbefales det også at det inntas et nytt krav til universell utforming i konsesjonskontraktsforskriften, med tilhørende gjennomføring av direktivet, i tråd med den som gjelder for anskaffelsesforskriften og forsyningsforskriften.

EFTA-posisjon

Dersom BLD ønsker å fremme EFTA-posisjon (eventuelt norsk kommentar), ønsker NFD at forslagene til endring av tilgjengelighetsdirektivet, slik angitt ovenfor under offentlige anskaffelser, inntas. Det vises i denne sammenheng til kommentaren i første avsnitt i dette brev.

Med hilsen

Randi Vesseltun (e.f.)
avdelingsdirektør

Hanne Lene Løvseth
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer.

Barne- og
likestillingsdepartementet

Postboks 8036 DEP

0030

OSLO